

KAKTUS

1988

ÅRG. 23

NR. 4 - OKTOBER

Gymnocalycium saglionis

KAKTUS udkommer 4 gange årligt i januar, april, juli og oktober som medlemsblad for Nordisk Kaktus Selskab.

Redaktion: Hanna E. Hansen, Limfjordsvej 1, DK-2720 Vanløse, tlf.: 01 34 61 31
Tryk: Hagsholm Bogtryk & Offset, 8834 Hammershøj

Selskabets regnskabsår er fra 1. januar til 31. december. Årskontingent 120 kr. Alle henvendelser vedrørende medlemsskab og adresseændringer bedes rettet til kassereren, Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, DK-2610 Rødovre. Giro-nr. 6 57 87 13 - About membership apply to mr. Otto Forum Sørensen.

Terminer for indlevering af annoncer og artikler:

Termine für Anzeigen und Artikel:

Terms for ads and articles:

15. februar, 15. maj, 15. august, 5. november

Annoncepris: 1/4 side 200 Dkr. - Preise für Anzeigen: 1/4 Seite 200 Dkr. - Price for ads.: 1/4 page 200 Dkr.

Selskabets styrelse:

Formand: Peter Brandt Pedersen, Tårnbygårdsvej 20, DK-2770 Kastrup, tlf. 01 51 66 06.

Næstformand: Kjell-Erik Nilsson, Axel Danielssons Väg 306, S-215 82 Malmö, tlf. 040-13 99 44.

Ekstern sekretær: Bjarne Kjempff, Stordalvej 4, Løvel, DK-8800 Viborg, tlf. 06 69 93 41.

Intern sekretær: Jytte Thybo, Oustrup Fiskeri, Ørre, DK-7400 Herning, tlf. 07 13 61 69.

Kasserer: Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, DK-2610 Rødovre, tlf. 02 94 61 74.

Bestyrer af diateket: Palle Carlsen, Ove Gjeddesgade 6, 2.tv., DK-8200 Århus N.

Bibliotekar: Larseric Arne, Sjøgården 1628, S-52 0 43 Åsarp, postgiro: 473 87 16-2

Redaktionsmedlemmer:

Helmut Broogh, Am Beisenkamp 78, Wattenscheid, D-4630 Bochum 6.

Mats Nilsson, Torsvedsvägen 12, S-632 39 Eskilstuna.

Ulf Eliasson, Nämndemansvägen 1, S-430 91 Hönnö.

Georg A. Sydow, Etonvej 16, DK-2300 København S.

»Meddelelser«:

Hvis man ønsker noget optaget i »Meddelelser«, skal det sendes til Redaktøren senest 1. måned før udgivelsesmåneden.

Bibliotekarere:

Erik Holm, Helgesvej 11, DK-7400 Herning, tlf. 07 12 32 82.

Larseric Arne, Sjøgården 1628, S-52 0 43 Åsarp, Postgiro: 473 87 16-2

Æresmedlemmer:

Otto Forum Sørensen, Wilhelm Stark og Helmut Broogh.

*Forsiden viser *Gymnocalycium saglionae* i Carla Wolters streg. Mere om planten inde i bladet.*

Til den »Gamle Redacteur«

Fortsættelse af en artikel bragt i KAKTUS 1983-4 side 75.

Et af formandens privilegier er spaltepads i tide og utide. Tro det eller ej, men det er sjovt at skrive til vores blad. Lige med en undtagelse. Hverken i tale eller skrift er det rart at skulle sige farvel.

For 5 år siden gjaldt overskriften Hans Grønlund, nu er det Bjarne Kjempff, det gælder. Med andre ord; Bjarne har nu afsluttet sin periode som redaktør. Det er med stor beklagelse, og jeg er sikker på ikke at være ene om at have den følelse, at vi må konstatere, at Bjarne har opfyldt sin uskreve kontrakt på 5 år. Bjarne havde ikke været medlem i særlig lang tid, da han overtog posten. Jeg husker, at for sådan 6-7-8 år siden, dette beviser hans evner, at jeg ikke husker helt hvornår - det føles nemlig, som om han altid har været iblandt os, da dukkede to rimeligt nydelige yngre mænd med nydeligere påhæng op hos mig udsendt fra Inge Clausen. Det blev et på mange måder skæbnesvangert møde. Bjarne præsterede at overtale mig til at forære ham en *Bursera fagaroides* frøplante. Ironisk nok har jeg ikke siden kunnet få netop denne plante til at spire! Nok så vigtigt blev dette første møde til flere. Jeg husker ikke længere hvordan eller hvornår, men på et eller andet tidspunkt foreslog jeg Bjarne, at han skulle overveje om ikke netop redaktør af »KAKTUS« lige var noget for ham. Heldigvis fik han samme gode ide, og det har vi så alle nydt godt af lige siden. Som redaktør har han på forbilledlig vis ført den høje standard videre, som vi har vænnet os til at tage som noget selvfølgeligt, fra Kjeld Christiansens og Hans Grønlunds tid. Det er ikke så selvfølgeligt. Det kræver en ikke ubetydelig tålmodighed, langmodighed og især opfindsomhed at få medlemmerne til at skrive. At få stof hjem fra udlandet kræver også sit.

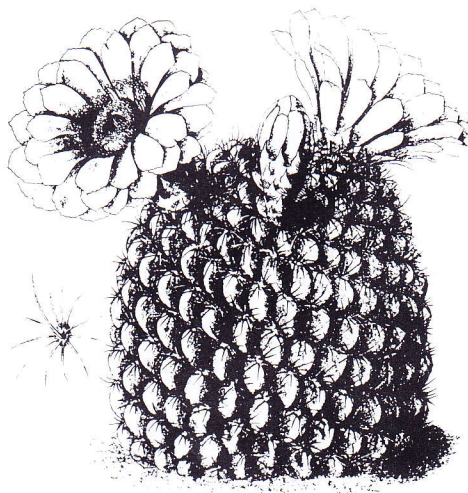
Som skrevet blev om Hans Grønlund, således også om Bjarne Kjempff: »Du har ført en god pen«! Vi kan takke dig for, at KAKTUS er et læseværdigt blad uden tyskernes bastante selvhøjtidelighed og uden amerikanernes ofte noget overfladiske småskriverier.

Kun beklageligt, at så få mennesker ude i verden ikke læser skandinavisk. Tak for al den tid du har brugt på os.

Peter Brandt Pedersen

Bjarne Kjempff

Vi præsenterer...

Gymnocalycium saglionis

(Cels) Br. & R.

Gymnocalycium saglionis (Cels) Br. & R. *The Cact* III, 157, 1922. (Navngivet efter I. Saglion, en fransk samler).

Førstebeskrivelse:

Echinocactus saglionis Cels, Portef. Hort., 180, 1847.
Echinocactus hybogonus Salm-Dyck, Cact. Hort.
Dyck, 167, 1850.

Echinocactus hybogonus saglionis Labouret, Monogr. Cact., 257, 1853.

Plantebeskrivelse:

Legemet: enkeltvoksende, bredt kugleformet, blågrønt, op til 30 cm i diameter. Vækstpunktet noget forsænket med torne og lidt uld.

Ribber: 10-30 eller flere opdelt af skarpe tværfurer til 5-6-kantede pukler.

Areoler: i 2-4 cm's afstand, aflange, 10-14 mm lange, med hvid eller grå filt, bliver nøgne med alderen.

Randtorne: 7-10 idet der bliver flere med alderen, 2,5-4 cm lange.

Midtertorne: 1-3, alle dolkformede, mere eller mindre ru, brune til sorte, senere grå, bliver skinnende røde ved væde, bøjet mod legemet.

Blomster: ofte i stort antal omkring vækstpunktet, 3,5 cm lange og brede, bredt tragtformede til klokkeformede.

Blomsterbunden: kort og bred, dækket af halvrunde skæl.

Frøgemmet: lyst grønt, kort, med få halvrunde, grønne, hvidkantede skæl.

Bloster: spatelformet, spidst, ydre kronblade grønne på ydersiden, indre hvide til lyserøde.

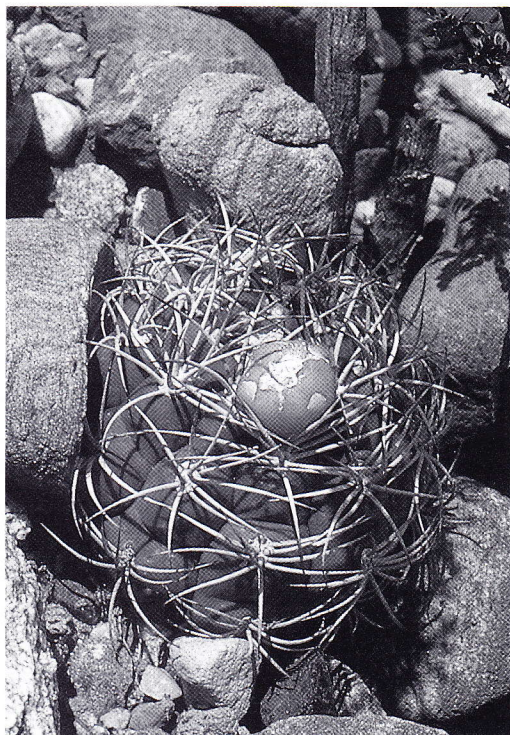
Støvdragere: meget korte, dækker hele blomsterbunden, lyserøde.

Støvknapper: gullige.

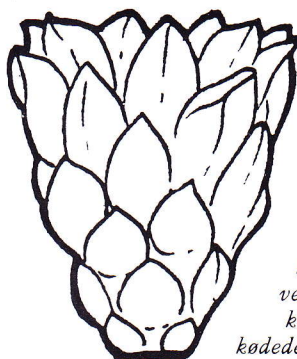
Griffel: meget kort, 7 mm lang, med 12-14 lysgule blade, som knapt rager over støvdragerne.

Frugten: kugleformet, indtil 2 cm i diameter, rødlig, åbner i siden begyndende for neden.

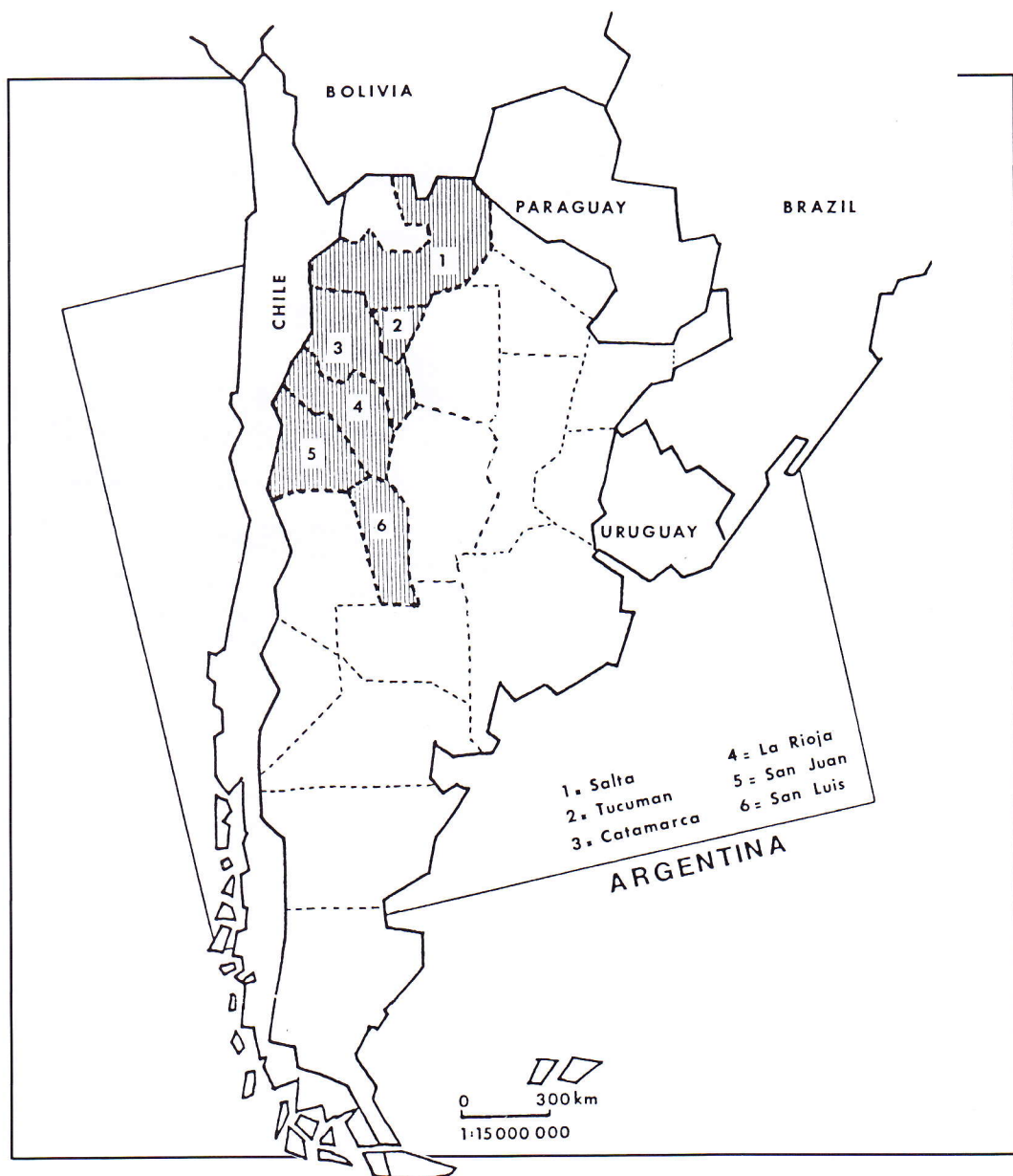
Frø: meget små, cirka 3/4 mm i diameter, cirkulære, hueformede, med lyst hilum, overfladen skinnende sortbrun med vortet struktur.

Amaicha del Valle. G. Saglionis MN 7a med frugt.
Foto: Mats Nilsson.

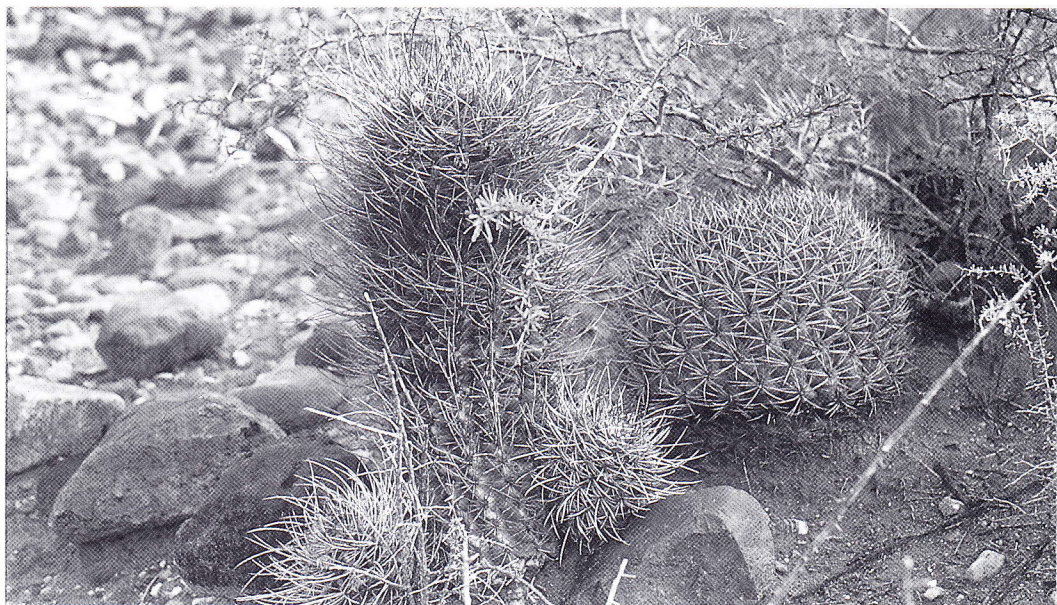
Blomst af G. Saglione karakteriseret ved dens meget korte, tykke og kodede fremtræden.

Voksested: Det nordvestlige Argentina, i Catamarcas Cordillera, i Tucuman, San Juan, La Rioja; på tørre bakker fra San Luis til Salta. *Gymnocalycium saglionis* var en af de første »Gymno'er«, der blev introduceret i Europa; der er jo gået mere end et århundrede siden dens førstebeskrivelse i 1847, og alligevel er den stadig attraktiv i vrимlen af nye planter, der er kommet til siden. Desto mere bemærkelsesværdigt og glædeligt er det at erfare, at voksestederne stadig er velforsynede med planter. Man skal dog være noget forsigtig, når man bedømmer, hvorvidt en plante er truet på grund af overdreven

indsamling eller ej, når man har at gøre med så stort et udbredelsesområde.

Inden for samme område finder vi også *Brachycalycium tilcareense*. Denne monotypiske slægt så dagens lys, da den ivrige forfatter Backeberg fandt det nødvendigt at udskille den fra andre *Gymnocalycier*, fordi den adskilte sig fra de andre på et punkt. *Brachycalycium* skulle være så siddende på areolen, at den var helt uden blomsterrør, medens *Gymnocalycium saglionis*' blomster havde et kort blomsterrør. Imidlertid kan dette tilbagevises: begge arter har et kort blomsterrør. Schütz har omdøbt *Brachycalycium til-*

Amaicha del Valle, 2000 m. *Echinopsis leucantha* og *Gymnocalycium saglionis*. Foto: Mats Nilsson.

carensis til *Gymnocalycium tilcarensis*; men efter min og de fleste andre forfatteres mening er *Gymnocalycium tilcarensis* enten en form eller i bedste fald en variant af *Gymnocalycium saglionis*. Artsnavnet *tilcarensis* er let forståeligt, da det hentyder til voksestedet: Nordargentina, sydøst for Tilcara i 2000 m o. h. Jeg henviser til Backeberg: Die Cactaceae III / Das Kakteenlexikon for yderligere detaljer.

Andre synonymer: *Gymnocalycium saglionis* V. *tucumanense* n.n. som er en sydlig form af *tilcarensis* med helt sorte torne.

Klassificering:

Med hensyn til frøets form (lille, sort) kunne planten ifølge Schütz placeres i mikrosemineum sektion *Saglionia*.

Et bedre og mere nøjagtigt system lavet af Buxbaum placerer den som typearten i *Saglionis*-serien med nære slægtninge som: *G. armatum*, *bayrianum*, *cardenasium*, *pugionacanthum*, *spagazzinii* (og *Brachycalycium tilcarensis*).

For fuldstændighedens skyld skal Backebergs utidsvarende synspunkt også anføres: han placerer arten under *Hypogona*, som indeholder store arter med mere eller mindre vækstpunktcentrerede blomster. Selv om Buxbaums sektion x har *G. saglionis* som typeart, afviger dens frøform dog noget fra resten. Frøbeskrivelsen passer ikke med de andres, som nærmest synes at være en fortsættelse af *Mostiana*-sektionens frøform. Dette gælder især *G. hybopleurum*.

Schütz har observeret denne forskel og korrekt adskilt arten fra de øvrige, men gjort den fejl at placere den sammen med *pflanzii* i dennes *Saglionia*-sektion, som måske nok har en overfladisk lighed, men frøstrukturen kan slet ikke sammenlignes med *saglionis*.

Min sammenfattende opfattelse er, at *G. saglionis*' klassificering er uklar, og derfor er der brug for nærmere undersøgelser.

Synonymer:

Der har været skrevet om mange tvivlsomme varianter i tidens løb specielt på grundlag af tornenes variationer (i farve); men ingen kan idag regnes for gode varianter.

G. saglionis v. *albispinum* n.n.

G. saglionis v. *roseispinum* n.n.

Begge svarer til FR 51.

G. saglionis v. *bolivianum* Card.

Cardenas i Revista de Agricultura, Cochabamba/Bolivia, 7, 1952. (=zegarrae Card. i K.u.a.s., 1958, s. 21.)

G. saglionis v. *longispinum* Fric.

Samlet af Fric og bemærket for sine store og fildede areoler. En form med meget lange torne.

G. saglionis v. *rubrispinum* n.n.

(Se Backeberg (2); tilsyneladende en god variant.)

G. tilcarensis (Backbg.) Schuetz.

Schütz i Friciana rada, III/16, s. 16.

(= *Brachycalycium tilcarensis* Backbg.)

Feltnumre:

Her følger en liste over feltnumre på arten, som den er registreret i naturen af forskellige samlere. Navnet på provinsen, i hvilken den er fundet, er angivet i parenteser.

Lau:

L 448 : (Tucuman) Sierra Medina, 800 m.
Tæmmelig variabel i tornefarve fra lysbrun over rød til sort. Vidt udbredt i Nordvestargentina.

F. Ritter:

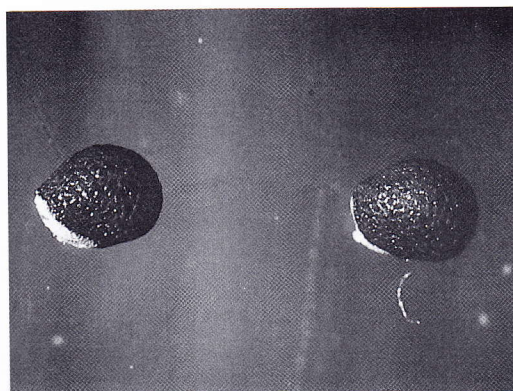
FR 21 : *saglionis* (San Luis).
FR 21a : *saglionis v. tilcarensis* (San Luis)
=FR 51.
FR 51 : =FR 21a (Catamarca). To former observeret: den ene hvidtornet kaldet *v. albispinum*, den anden med pinkagtige torne kaldet *roseispinum*, begge n.n.

W. Rausch:

WR/R 28 : *saglionis v. tilcarensis* (Jujuy) Quebrada de Huamahuaca.
WR 124 : (La Rioja) Famatima.

D. v. Vliet:

DV 61 : -

Frø af *Gymnocalycium saglionis*. Foto: D. Metzing.

Borth:

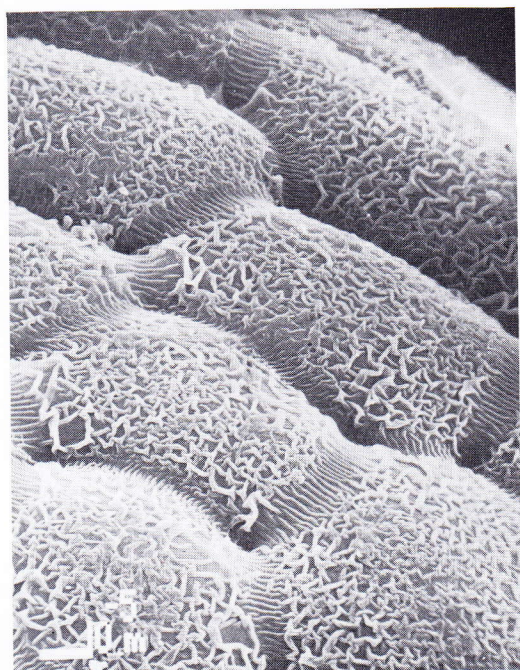
BO 115 : (Salta) El Tala, 1000 m.
BO 132 : (Catamarca) Los Angeles, 750 m.

W. Knoll:

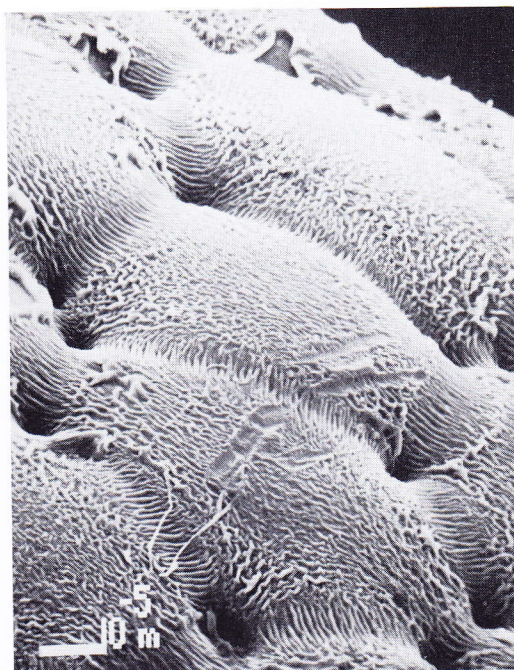
WO 14 : (Salta) 2000 m.

Piltz:

P 26 : (Catamarca) Dique de Catamarca.
P 60 : (Salta) Cafayate.
P 70 : *saglionis v. tilcarensis* (Jujuy) Quebrada de Purmamarca.

Gymnocalycium tilcarensis testa apikaal.

Gymnocalycium saglionis testa apikaal.

Tilcara (Prov. Jujuy) 2550 m. *Brachycalycium tilcarensse* / *saglionis* / MN 28. Foto: M. Nilsson.

P 126 : (Catamarca) Sierra Ancasti, en bred og flad form.

J. Lambert, '81:

JL 7 : Cuesta de Miranda, 1850 m.

JL 11 : El Jumeal, 1400 m.

JL 24 : Colalao, 1800 m.

J. Lambert, '83:

JL 67 : »Petroglificos«, Solca, 900 m (La Rioja) Sierra de los Lujan, 20 km NØ for Malazan.

JL 70 : (San Juan) San Agustion de Valle Fertil, 850 m. Han fandt den også ved Ulas/Sierra de Ulapes (La Rioja) og ved Pinchas/Sierra de Velasco (La Rioja).

Mats Nilsson:

MN 7a: (Tucuman) Amaicha del Valle, 2000 m.

MN 28: Øst for Tilcara, 2550 m. = *Brachycalycium tilcarensse*.

kvittere med sine klokkeformede, hvide til pinke (omend forholdsvis små) blomster, hvis den vel at mærke har en størrelse på mindst 8 cm i diameter.

Litteratur:

1 *Gymnocalycium saglionis* i Krainz X.

2 Backeberg i *Die Cactaceae* III, 1959, s. 1772.

Backeberg i *Das Kakteenlexikon*, 1965, s. 173.

3 K. Heid: *Das Genus Gymnocalycium* i *Der Frankfurter Kakteenfreund*, 4, 1984, s. 86-87.

4 G. Frank: *The Genus Gymnocalycium* i *C&SJ* (U.S.), vol. XLIX, 1977, s. 128-129.

5 F. Buxbaum og G. Frank: *Die Gliederung der Gattung Gymnocalycium* i *K.u.a.S.*, 1971.

6 E. Kleiner: *Gymnocalycium saglionis* i *K.u.a.S.*, 1979.

Carla Wolters, v. Horneplein 1,

NL-6019 BW Wessem.

Oversættelse: EH.

Kultur:

Denne repræsentant for *Gymnocalycium* er en smuk art, som kan blive temmelig høj, men den vokser ret langsomt. Den ses tit i kultur, hvor den klarer sig godt og ikke byder på særlige problemer. I sine naturlige omgivelser gror den blandt klipper i meget tør luft, hvilket fortæller os, at den foretrækker en vel-drænet mineralisk jordblanding. Vand den jævnlgt og rigeligt sommeren igennem og stil den gerne udenfor, da den ikke bryder sig om de høje temperaturer, der ofte forekommer i drivhuse. Så vil den

ERRATUM

Det kunne jeg aldrig drømme om at skrive...

I »Kaktus« nr. 3 kan man læse nederst side 53: »Strandgrus bør derfor blandes med rigelige mængder ler - gerne halvknuste lecaærter eller -nødder, før det er anvendeligt som jord«.

Der burde have stået: Strandgrus bør derfor blandes med rigelige mængder leca - gerne halvknuste lecaærter etc.

Finn Larsen

Rebutia pygmaea v. friedrichiana Rausch sine comb.*

Med en diameter på upp till 4 cm, är detta den största företrädaren inom *Rebutia pygmaea*-komplexet. I naturen växer den ved La Cueva i södra Bolivia. Ritter rapporterar att han även upptäckt en population vid Culpina, där den växer tillsammans med *Rebutia albopectinata*. Den beskrevs av Walter Rausch 1976.

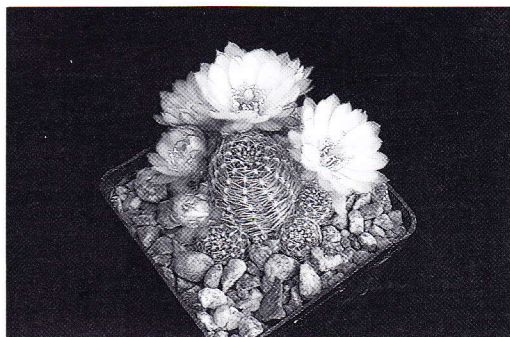
I naturen växer denna planta oftast ensam, medan kulturexemplar vanligen bildar mindre grupper. Kroppen är i grunden grågrön, men antar ofta en violettaktig ton. Detta är särskilt markant på den nedre delen av plantan och orsakas av solstrålningen. Liksom övriga medlemmar i pygmaea-komplexet, har v. *friedrichiana* mer eller mindre kamformigt anordnade taggar. Dessa kan bli upp till 6 mm långa och är vita till ljusbruna. Äldre plantor utvecklar ofta 1-3 centraltaggar per areol. De är utåt-upptriktade och brunare än randtaggarna, men för övrigt lika dessa.

I april-maj, allt beroende på vädret, slår de första blommorna ut. De är ca. 3 cm i diameter och intensivt orangeröda och petalerna sitter så tätt att man nästan får intrycket av att blommorna är fyllda. Utan tvekan är de bland de vackraste i hela *Rebutia*. Tyvärr sträcker sig blomningen bara över ett par veckor. Har man tur kan någon enskasta blomma komma i juli-augusti, men det är sällsynt.

Odlingen är enkel om man beaktar ett par saker. Eftersom det är en pålrotad planta, bör krukans vara djup och odlingssubstratet lättgenomsläppligt och luftigt. Den föredrar en mycket ljus och luftig placering. Tänk alltså på att vädra ordentligt. Dessutom tycker den om stora temperaturskillnader mellan dag och natt. Är vädret soligt och varmt kan man vara ganska generös med vattningen. Glöm inte bort att gödsla då och då under växtperioden.

På vintern hålls den helt torrt, varvid en minimitemperatur på +5°C är fullt tillräcklig. Jeg har ofrivilligt utsatt denna variant för flera minusgrader vid åtnimstone två tillfällen utan att den tagit någon skada. Jag rekommenderar emellertid ingen att genomföra liknande experiment. Har man möjlighet att ge den så mycket ljus som möjligt på vintern också, så är det bara en fördel.

Man kan föröka v. *friedrichiana* genom både sticklingar och frö, men med tanke på, att man delvis förstör plantans utseende genom att ta sticklingar från den,

Rebutia pygmaea v. friedrichiana.

är fröförökning att föredra. Fröna sår man lämpligen under artificiellt ljus i december-mars. Detta för att de ska hinna växa till sig under sommaren. Detta gäller för övrigt alla kaktusarter. I början kan plantorna bli långa och gängliga, men det är inget att oroa sig för. De sväller ut till mer normala proportioner redan under den första sommaren. Redan två år efter sådd kan man förvänta sig de första blommorna, vilket får anses som ganska tillfredsställande. Eller hur?

Rebutia har ofta blivit ansedd som *simpel* nybörjarplantor, vilket inte kan vara mer felaktigt. Visst är de lämpliga för nybörjare, men med tanke på det stora antal verkligt vackra arter och varianter som finns i släktet, är de definitivt ett självklart inslag i den verkliga konnässörens samling. Jag hoppas att jag inspirerat till att så lite *Rebutia* till vintern. I Eskilstuna Cactophiles frölista hittar du ett mycket brett sortiment av *Rebutia*.

Mats Eriksson

Referenser:

Metzing, Detlev - *Gebräuchliche Abkürzungen in der botanischen Nomenklatur*, i GYMNOS Jg. 5 (1988), sid 39.

Rausch, Walter - *Lobivia '85*, sid 116, Rudolf Herzig, 1985/86.

Ritter, Friedrich - *Kakteen in Südamerika*, Band 2, sid 598, Friedrich Ritter Selbstverlag, 1980.

**sine comb.*, förkortning för *sine combinatio* = utan kombination. Om man för ett taxon (= taxonomisk enhet oavsett rang) till en viss kategori (släkte, art etc.), utan att kombinationen har publicerats regelbundet, ska namnet följas av *sine comb.*

Frøplanter fra min samling

Hvad er nu det for en fjollet overskrift? - Enhver ved jo, at langt de fleste planter, som befinder sig i vore samlinger, er frøplanter med få eller flere år bag sig. Begrebet frøplanter skal i denne sammenhæng også forstås, som planter jeg selv har haft besværet og glæden ved at drive frem fra frø.

Hvor tit har jeg ikke købt frø hjem af de såkaldte langsomme arter og samtidig tænkt: »Det bliver nok aldrig til noget særligt - og da slet ikke på egen rod«. Men årene går jo ligesom af sig selv, og en skønne dag må man erkende, at en af de langsomme alligevel klarede den og endda er flink til at blomstre.

Således gik det for min *Strombocactus disciformis*. Planten blev sået i 1975, hvilket kun fremgår af etiketten, næppe af plantens størrelse. Planten har aldrig voldt nogle problemer, selvom den fra tid til anden har været udsat for kritiske temperaturer omkring frysepunktet. *Strombocactus disciformis* skal selvfølgelig vandes sparsomt, og det skal måske lige bemærkes, at min egen plante aldrig har været vandet ovenfra - måske er det årsagen til, at den stadig-væk er i live.

Ferocactus er generelt meget lette at frøformere. De vokser rimeligt hurtigt og i løbet af få år, kan man faktisk have ganske pæne planter. *Ferocactus kan* blomstre, men skal være gamle - hvor gamle ved jeg ikke. Mine egne *Ferocactus* har endnu ikke blomstret. Hvis planter bliver gamle i min samling må de betragtes som rimeligt hårdføre, idet varmeanlægget (petroleumsovn) ikke altid har fungeret perfekt. *Ferocactus acanthodes* er en af de robuste og har endda som helt lille frøplante overlevet en nat med en temperatur på -5°C. Den afbildede plante er plantet frit ud i håbet om at øge tilvæksten betydeligt og dermed chancen for en blomstring indenfor de nærmeste år.

Ferocactus horridus havde absolut ikke overlevet den ovenfor nævnte nat, hvis ikke den havde haft vinterkvarter i min vindueskarm sammen med andre af de mere sarte. *Ferocactus horridus* har den uvane, som også kendes fra bl.a. *Ferocactus latispinus* og *Echinocactus grusonii*, at få orange svampepletter hvis den overvintres for koldt - og det vil sige under 10°C. Først i sommer, efter opførelsen af min nye drivhus-tilbygning med isoleret sokkel og forbedret varmeanlæg, har jeg turdet plante *Ferocactus horridus* ud på bed.

Cycas taiwaniana er en sjælden *Cycas* fra Taiwan. I 80

Fig. 1. *Strombocactus disciformis*. Foto: Finn Larsen.

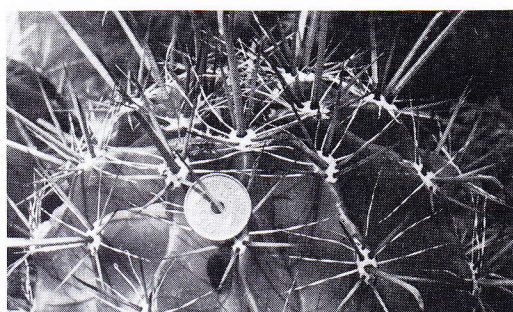

Fig. 2. *Ferocactus acanthodes*. Foto: Finn Larsen.

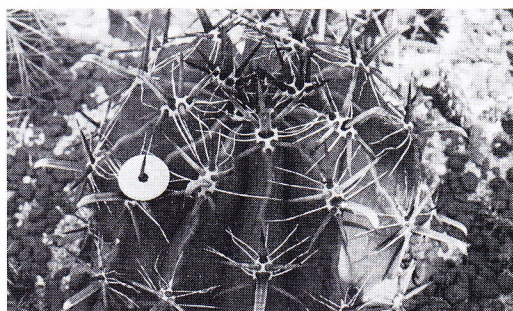

Fig. 3. *Ferocactus horridus*. Foto: Finn Larsen.

år har man regnet denne plante for uddød, men i 1975 opdagede en videnskabelig ekspedition enkelte planter i en isoleret dal i den bjergrige del af Taiwan, hvor man indsamlede en del frø. Sidenhen har dalen fået status som naturpark, og frø må ikke længere indsamles. *Cycas taiwaniana* har bredere, længere og

mere opadrettede blade end *Cycas revoluta*. Ovenstående svarer nogenlunde til de oplysninger, som fulgte med de frø jeg modtog fra England i 1977. I sandhed nogle spændende facts, som kan gøre enhver plantesamler blød i knæene; men hvorvidt oplysningerne er korrekte, og der ikke bare er tale om en afsides voksende *Cycas revoluta*, kan jeg ikke vurdere.

Min *Cycas taiwaniana* har klaret sig godt siden den spirede i 1978. *Cycas* og andre koglepalmer skal vandes og gødes godt om sommeren når de nye blade dannes. Om vinteren trives de fleste bedst ved 10°C, og de skal vandes - dog med omtanke.

Hvis du har brug for megen plads i drivhuset og gerne vil have udfyldt denne så hurtigt som muligt, så så nogle agaver, og dit problem er løst på få år.

Agave filifera blev sået i 1978 og har idag opnået en størrelse således, at den faktisk er lidt til besvær i drivhuset og absolut må på sommerophold i haven. Jeg har flere gange læst, at *Agave filifera* var meget hårdfør og måske kunne overvintres ude. Mine planter må stamme fra væsentlig varmere himmelstrøg, da bladene allerede ved -3°C bliver klare i spidserne. Af den grund har jeg indtil videre opgivet det store udendørs agavebed og overvintrer i stedet mine planter i drivhuset.

Hvem har ikke drømt om at være den lykkelige ejer af en *Cephalocereus senilis* på cirka 1 meters højde. De drømme havde jeg også engang, men prisen gjorde en brat ende herpå.

Hvad gør man så? - Jo, man væbner sig med en del tålmodighed og køber et brev frø istedet. Frøet spirer i regelen villigt, og de små planter begynder allerede at ligne rigtige »oldinge« i løbet af det første år. Jeg har flere »årgange« af disse frøplanter, der sjældent volder nogle problemer. Hvis man overvintrer *Cephalocereus senilis* i drivhus, skal man dog være opmærksom på, at planten ikke trives ved temperaturer under 10°C.

Finn Larsen

PEDIO'S OG SCLERO'S FRØ

og andre hårde arter fra syd-, nord- og midtvesten af USA og fra Canada. Skriv efter den nye frøliste.

Hochstätter Frø

Postfach 510 201 . D-6800 Mannheim 51

Tlf. 0621-794675

Fig. 4. *Cycas taiwaniana*. Foto: Finn Larsen.

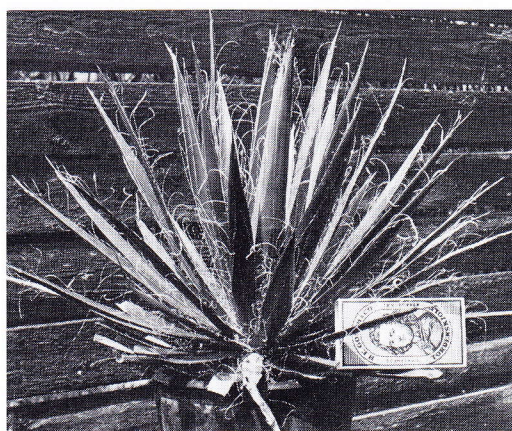

Fig. 5. *Agave filifera*. Tændstikæsken i fig. 4 og -5 er af husholdningsstørrelse. Foto: Finn Larsen.

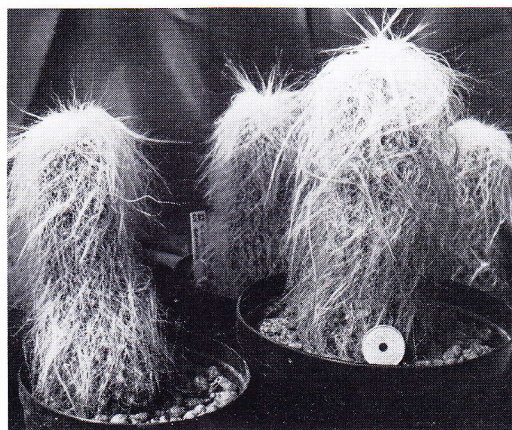

Fig. 6. *Cephalocereus senilis*. Foto: Finn Larsen.

KONSULENTTJENESTEN

I »KAKTUS« gives jævnligt opfordringer til medlemmerne om at gøre brug af konsulenttjenesten. Konsulenternes hjælp må ganske givet være ønsket mange steder, ikke mindst fordi mange medlemmer kun vanskeligt kan opnå kontakt med en lokalkreds. Alligevel bliver konsulenterne kun i ringe grad kontaktet, og vi har en teori om, at mange medlemmer måske føler sig lidt generte ved at ringe til/indfinde sig hos dem helt ukendte personer. Og hvilket af listens navne skal man også vælge for at få lige netop det råd, der er brug for?

Derfor vil vi i de kommende numre af »KAKTUS« præsentere konsulenterne, og give en kort beskrivelse af, hvilke områder hver enkelt kan rådgive om.

Hvis nogen af medlemmerne skulle ønske at indtræde i konsulenternes rækker, kan vedkommende sendes redaktionen de nødvendige oplysninger (hvilke vil fremgå af nedenstående præsentationer), eller kontakte redaktøren personligt og melde sig under fanerne.

I mellemtiden lægger vi ud med dem, der allerede står på listen, og begynder med:

Tommy Struck

Topsvej 16

4900 Nakskov. Tlf. 03 92 26 47

Tommy Struck har samlet i ca. 10 år, og har udelukkende koncentreret sig om *bladkaktus*, *Selenicereus*, og *Aporophyllum*. Samlingen har omfattet både rene arter og hybrider, og Tommy Struck har formeret sine planter såvel ved frø af egen avl som ved stiklinger, og kan iøvrigt også rådgive om podning. Samlingen er dyrket dels i drivhus, dels på friland. Overvintring finder sted indendørs i et dertil indrettet baghus, hvor temperaturen holdes på 5-7°C ved hjælp af en termostattyret varmeblæser. Det er dog kun hybriderne, der kan tåle så lav temperatur, de rene arter vil helst være ved 10-14°C.

Tommy Struck oplyser, at han i de senere år også er begyndt at samle på *Fuchsia*.

Kontakt pr. brev eller pr. telefon.

(Der henvises i øvrigt til indlægget om dyrkning af bladkaktus andet steds i bladet. *Red.*)

Hugo Jensen

Vendsysselvej 49

DK-2720 Vanløse. Tlf. 01 88 02 09

Hugo har samlet i 12 år og koncentrerer sig om slægterne *Mammillaria*, *Notokaktus*, *Rebutia*, *Sulcorebutia*, *Gymnocalycium* samt planter med roerod (*Lophophora*, *Ariocarpus* etc.), ialt p.t. ca. 1000 planter.

Hugo har i 8 år dyrket sine planter i vindueskarm og har høstet mange erfaringer, bl.a. med tilskudslys om vinteren, hvilket Hugo ikke finder særligt virkningsfuldt, med mindre der anvendes meget dyre lamper (kviksølv). I de sidste fire år har samlingen stået hele året i et syd-vestvendt drivhus og - af hensyn til lysmængden - uden supplerende isolation om vinteren. Drivhuset opvarmes med centralvarmesystemet, og temperaturen har varieret fra *minus* 5°C til *plus* 5°C om vinteren, hvilket hverken har bevirket massedød eller nedsat blomstring. Hugo mener, at sollyset er vigtigere for planterne end det at undgå ovennævnte temperaturfald, og de, der har set hans samling, må i hvert fald indrømme, at planterne har det fortrinligt.

Hugo giver sig af med frø- og stiklingeformering, men *ikke* podning. Angående dyrkningsforhold, så har Hugo interesseret sig særligt for betydningen af vandingsvandets pH-værdi, og har erfaret, at det er meget vigtigt at holde pH-værdien på 5.5.

I øvrigt er Hugo så småt begyndt at anlægge bed til vinterhårde frilandssukkulenter.

Angående personlige oplysninger citeres efter Hugos eget ønske ordret: »Undertegnede, *Homo sapiens*, han, enkönnat, sambo, 32 år, kan som opsummering oplyse, at jeg ikke ved: ret meget om de »andre sukkulenter«, lidt om alle kaktus, og meget om nogle kaktus, og ydermere, at alle er *meget* velkomne til at henvende sig til mig, hvis de har nogle spørgsmål.«

Hugo vil helst kontaktes pr. telefon eller pr. brev.

Inger Gad

Bårrevej 48

DK-2700 Brønshøj. Tlf. 01 80 03 11

Inger Gad har samlet i 20-25 år og har p.t. ca. 70 planter, hvoraf en del er ret store. Den foretrukne kaktusslægt er *bladkaktus*, men i øvrigt har Inger Gad kombineret *orkideer* og *kaktus*. Dette lader sig gøre i et godt isoleret, centralopvarmet drivhus, hvor vintertemperaturen ikke kommer under 14°C. Planterne får tilskudslys om vinteren (kviksølvlamper). Inger Gad vil gerne kontaktes både pr. brev, pr. telefon og ved personlig henvendelse. Inger Gad er også havedyrker og interesseret i Fuchsia og Dahlia.

Stig Jahnke

Högestorp 14:5

S-24030 Marieholm. Tlf. 0413/72191

Stig Jahnke har samlet i ca. 8 år - altså siden sit 54. år - og har nu 5-600 planter, frøplanter *ikke* medregnet. Samlingen omfatter lidt af hvert, men *Sulcorebutia* og *Trichocereus* er favoritter. Stig Jahnke råder over 30 kvadratmeter vinterhave samt i de sidste 6 år også over et fritstående drivhus på 10 kvadratmeter. Alle planterne overvintrer i vinterhaven, hvor temperaturen bliver holdt på 12-15°C ved el-opvarmning. (Det er efter sigende en kompromis-temperatur, der tager hensyn til fruens mere varmekrævende vækster!) Der gives ikke tilskudslys. Udover frøformering giver Jahnke sig af med stiklingeformering og podning, og m.h.t. dyrkning i bred almindelighed har han også rige erfaringer at øse af.

Stig Jahnke er deltidspensionist og vil gerne have opringninger og besøg, og tilrejsende langvejs fra kan tilbydes overnatning.

Geir Arne Evje

Kristoffer Robins Vei 68

N-0978 Oslo 9, Norge . Tlf. 02 10 46 51

Geir Arne Evje har samlet i 24 år, altså siden han var 10 år gammel. Samlingen består p.t. af ca. 260 arter, fordelt på 7-800 planter, favoritter er slægterne: *Mammillaria*, *Coryphanta*, *Echinopsis*, *Frailea*, *Gymnocalycium*, *Notocactus*, *Parodia*, *Rebutia* og *Sulcorebutia*. Geir Arne Evje har gennem de sidste 8 år haft sin samling på lånt territorium i et drivhus, der tilhører Oslo Universitet, men frøformeringen foregår hjemme i vindueskarmen. Stiklingeformering og podning rådgives der ikke om.

M.h.t. dyrkningsforhold skriver Geir Arne Evje: »Jeg har ingen oppskrift på jordblanding, men jeg har god erfaring med bruk av islandsk lava (vikur) i jorden. Jeg bruker også sterilisert og siktet leirejord samt

sterilisert barskogjord (med furunåler) i min jordblanding.

Jeg forsøker også og sette til steinstøv eller steinmel i jordblandingen. Steinmel fikk jeg tak i et sted, hvor det hadde vært boring i fjell til en vannbrønn. Jeg tror en balansert jordkjem i viktig for plantenes sunnhet og trivsel. Gjødelse blander jeg selv.»

Opskriften er tilgjengelig for interesserede.

Geir Arne Evje opplyser, at han er ansatt som konsulent i et reisebureau, og hans fritidsinteresser omfatter botanik i almindelighed og fotografering af planter, specielt kaktus og Nordens vilde flora. Kontakt kan ske telefonisk, pr. brev eller ved personlig henvendelse.

(Geir Arne Evje efterlyser en artikel i »KAKTUS« om at samle frimærker med kaktus/sukkulente motiv. Det er redaktøren ikke kvinde for at klare, men mon ikke en og anden af medlemmerne kan opfylde ønsket? Red.)

Hans Keil

Kleinziegelhof 4

D-2380 Schleswig

Hans Keil har været med siden foreningens gendannelse i 1974 og er kendt af medlemmerne dels som redaktør af brevkassen i »KAKTUS« og dels som bidragsyder til bladet med flere fine indlæg gennem årene. Keil har været trofast deltager i årsmøderne - også som foredragsholder - og har selv været arrangør for mødet syd for grænsen i 1986. Desuden er Keil selskabets kontakt til ligesindede foreninger syd for grænsen.

Keil har samlet i 30 år - altså siden han var 26 - og har haft drivhus i 24 år. P.t. er ca. 1200 planter fordelt over et drivhus, fire drivbænke og et bed til vinterhårde på friland. Keil vil kunne svare ud fra egen erfaring på de allerfleste spørgsmål, idet samlingen omfatter diverse spændende arter af både kaktus og andre sukkulenter, men i øvrigt opgives *Haworthia* som specialområde.

Keil løser sit overvintringsproblem ved at flytte planterne til (i begyndelsen et kælderrum, senere) et stort loftsværelse, hvor der gives tilskudslys og holdes en temperatur på 5-8°C. Mere varmekrævende arter anbringes dog efter deres behov.

Keil karakteriserer sig selv som »rejsende i dansk«, d.v.s. vandrelærer indenfor dansk arbejde i Slesvig. Så Hans Keil vil kontaktes pr. brev, men modtager besøg efter forudgående aftale.

AGAVER I EUROPA

Under mit arbejde med indsamling af fakta, vedrørende de første sukkulenter fra den nye verden, samt søgen efter dokumentation for en evt. pre-columbiansk tilstedeværelse af sådanne i Europa, er jeg, udover den botaniske litteratur, stødt på nye og delvis ukendte kilder. Især malerier, gobeliner, kalkmalerier, rejsebeskrivelser, mønter, medailler og emblemer, har været en kilde til mange overraskelser. Op-gaven i sig selv, er næsten uløselig, det kræver et nærmere samarbejde med historikere fra mange lan-de.

Sukkulenter i bibelsk tid

I et utal af bibelske og landskabelige motiver, findes kaktus og agaver afbildet, i de fleste tilfælde kan disse afsløres som anakronismer, idet værkerne er udført af kunstnere fra perioden 1600-1900. Det virker blandt andet fremmedartet, at gense Homer's Odys-se, gengivet i fresko'er, med kaktus i landskabet.

De fleste kunstnere, ja også almindelige mennesker, anser kaktus og agaver for at have været hjemmehø-rende i Middelhavsområdet siden Kristi fødsel. Een ting kan dog fastslås: der har været forbindelse med Mexico og Sydamerika fra såvel Europa som Asien siden 1000 år før Kristi fødsel.

En rejsebeskrivelse af den kinesiske Hui Shen, samt fire andre munke fra året 459 efter Kristi fødsel beskriver Mexico udmærket. Blandt andet opdagede de Fu-Sang træet, med spirer, der ligner bambusskud, og som folk spiser. Frugten er rødlig, og ligner en mindre pære, man spinder garn af barken og væver groft tøj og også fint klæde. Beskrivelsen passer nøj-agtigt på *Agave sisalana* Perr. fra Yucatan. Man skal dog se bort fra frugten, der må være frugten af en *Opuntia* sp. muligvis *Opuntia ficus-indica*.

Første dokumentation

At C. Columbus har fundet og indsamlet de første agaver er hævet over enhver tvivl. For eksempel finder vi i hans journal for den første rejse 1492-93, følgende tekst:

»Søndag, 21. oktober. Kl. 10 ankom jeg og kastede anker ved [Bahamaøerne]. Her fandt jeg aloer, og i morgen har jeg besluttet at tage 10 tønder ombord.« *) Også de øvrige rejser til det Caribiske hav, oplyser om indsamlinger af Agaver.

Efter litterære kilder, er *Agave americana* L. først

kommet til Europa efter år 1520. Clusius, Charles de L'Ecluse er den første der omtaler *Agave americana*, efter at have set den i et kloster i Valencia. Den første beskrivelse af *Agave americana* i Europa, blev foretaget af J. A. Cortosus i året 1561, og dette årstaler det mest gængse i den sukkulente litteratur. Ser vi på tiden for Mexico's opdagelse, til Cortosus beskrivelse af Agaven, er der gået næsten 41 år. I den mellemlig-gende periode savner vi enhver oplysning. Men svar-et findes muligvis i det Columbianiske Bibliotek i Sevilla, Spanien, hvortil jeg vil henlægge mine næste studier.

Numismatisk dokumentation

I 1675 døde den kun 15-årige Hertug Georg Wilhelm von Liegnitz af Brieg og Wohlau. I den anledning blev der udgivet 5 mindemedaille, derunder een med en afblomstret Agave, samt teksten

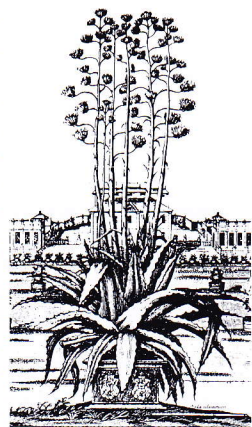
DUM.FLORUI.MORIOR.

I året 1700 udgav man i Leipzig en erindringsmedail-le, til minde om en blomstrende *Agave americana* i den berømte Bosiske Have ved Leipzig. Her angives Agavens højde til at være 24 WERKSCHUH høj, (undslyld udtrykket, men direkte oversat betyder werkschuh, arbejdsso, men skal sikkert forstås som fod.) og med 35 grene, man talte 5138 blomster.

I året 1701 udgives atter en medaille, denne gang for at fejre en 23-årig Agave, der var påbegyndt sin blomstring. Medaillen blev udgivet på bekostning af Hertugerne Rudolf August og Anton Ulrich von Braunschweig-Wolfenbüttel.

Sverige

Set med historiske og botaniske øjne, er Sverige et mere spændende og uud-forsket land, end noget andet nordeuropæisk om-råde, især hvad kildemate-riale angår. I 1708 udgav man i Sverige to Medail-ler, i henholdsvis bronze og sølv, der viste den før-ste blomstrende *Agave americana* i Sverige. Ud-givelsen blev bekostet af kongelig rådsherre og Greve Nils Gyldenstolpe fra godset Norr i Upland, på hvis gods begivenhe-den fandt sted. Medaillen var samtidig en hyldest til

*) Morison, S.E. *Journals and other Documents on the Life and Voyages of Christopher Columbus*. 1963. New York. Carol Miller Kent: *Aloe Vera*. Virginia. 1979.

Kong Karl d. 12. Botanisk set er Agaven enestående, idet den viser seks stængler, den længste 11 alen høj, og man talte 4863 blomster.

(Dette er dog ikke rekord, fra Tyskland er i 1710 en Agave med 10 stængler og over 30.000 blomster blevet registreret.)

Motivet til den svenske medaille foreligger i et kobberstik fra samme år, og blev udført af den kendte miniaturemaler Elias Brenner.

Hans hustru, den kendte svenske forfatterinde, Sophia E. Brenner, brugte det omtalte kobberstik som illustration i bogen; Poetiska Dikter. Del I. Stockholm 1713. I dette værk finder vi også digtet til minde om *Den stora Amerikanska Aloen*.

I datidens tidsskrifter og aviser, findes et utal af afhandlinger om Agaven, samt nøjagtige data for indførsel med videre, på dette område er Sverige en litterær guldgrube. (Dette siger jeg ikke fordi man i samme periode genadlede en gren af slægten Sydown, det kan gå lige op med det, de huggede fra vore Godser i Pommern, da dette var svensk område, men derimod beundring for det høje kulturelle stade svenskerne havde på daværende tidspunkt.)

Den hundredårige Agave

Er et udtryk, der har irriteret mange botanikere, men udtrykket har sin naturlige forklaring. Vi kender jo alle i disse M/K tider, vendingen: »Det tager hundrede år, før ægtefællen bliver færdig med omklædning o.s.v.«. Det samme er tilfældet med svar fra det offentlige. Men for menigmand føles det også som hundrede år, før en Agave blomstrer. I Mexico varer det gerne 5 til 7 år, fra den botaniske have i Mortala, har man i en årrække iagttaget, at det tager ca. 15 år, før *Agave americana* kommer i blomst.

I Mellemuropa meldes om perioder mellem 20 til 25 år. Vender vi blikket mod Skandinavien, er intervallet ca. 25 til 50 år, for *Agave americana*'s vedkommende. Disse forskelle er naturligvis forårsaget af den lave lysintensitet på vore breddegrader, så til en vis grad forstår jeg menigmands udtryk, den hundredårige Agave.

Hvad jeg ikke forstår, er denne begejstring for *Agave americana* i det nordlige Europa, idet man på Sicilien omtaler *Opuntia ficus indica* som en kulturplante, medens *Agave americana* og *Papyrus* omtales som hørende til Siciliens naturlige flora. At *Cyperus papyrus* har befundet sig på Sicilien i mange tusinde år er veldokumenteret, selv idag findes der relikter på den sydlige del af øen, men *Agave americana*'s indførselshistorie på Sicilien kræver en nærmere historisk undersøgelse. (Kilde: F. Cupani. Hortus Catholicus. Palermo 1696.)

Danmark

I 1668 blomstrede den første Agave i Danmark, gan-

ske vist i den Hertug Frederik den 3. tilhørende Gottorp'ske have i Holsten.

I året 1713 indtraf den samme begivenhed, og i den anledning blev der udgivet en tinmedaille, hvor for- siden prydes af Hertug Frederik den 3. iført paryk, harnisk og den uundværlige Elefantorden.

Bagsiden viser et smukt eksemplar af *Agave americana* med teksten

ARBOS.EX.ALOES.HERBA.SED.FLOREA.REGI
DANORVM.PALMAE.PRAEMIA.QVARTA.
DABAT.IN.HORT.GOTTORP.1713

Agave americana blomstrede i Frederiksberg have i året 1745, i Københavns botaniske have første gang i 1824, det har ikke været mig muligt at finde kobberstik eller tegninger fra disse to begivenheder.

Konklusion

Sukkulente planter på mønter og medaljer, er mere udbredt end hidtil antaget, og samtidig en kilde til vor indførselshistorie. Der kendes eksempler på mønter og medailler med Aloe fra Tyskland og Spanien fra det 15. århundrede. Andre kilder, udover den botaniske litteratur, er blandt andet private breve og rejsebeskrivelser fra år 1500 til 1700, hvoraf størsteparten befinder sig i det kongelige biblioteks arkiver. Men emnet er tidskrævende og kræver som tidligere nævnt, et tæt samarbejde med historikere.

Såfremt nogle af læserne er i besiddelse af andre kulturhistoriske kilder, er forfatteren taknemmelig for enhver oplysning, der kan bidrage til at kaste lys over en spændende epoke.

En særlig tak til den kgl. Mønt- og Medaillesamling i København, der har bidraget med fremskaffelse af kilde- og billedmateriale.

Litteratur:

Fiala, E. Münzen u. Medaillen der Welfischen Länder. Prag 1907-8.

Galster, G. Danske og Norske medailler og jetons. København 1936.

Hildebrand, B. E. Sveriges och svenska konungahusets minnespenningar s. 561. Stockholm 1874.

Brenner, S. E. Poetiska Dikter. Del I. Stockholm 1713.

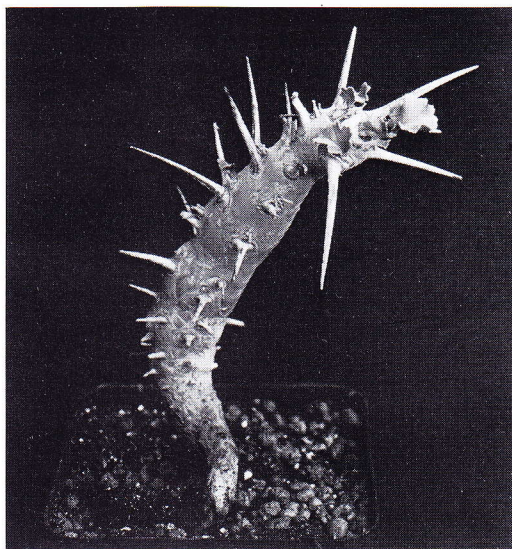
Herr Peter Hammerich, Dansk Numismatisk Forening. Frederiksberg.

Amerikanische und bey dem Hoch Fürstl. Schloss Gottorp in Monat August und September 1668 blühende Aloe. von D. Joh. Daniel Major der medicin Professor zum Kiehl. Und des Herrn Bischoffen zu Lübeck Medicus. Schleswig 1668.
O. J. N. Mörch. Efterretning om den amerikanske Agave, eller som den almindeligen kaldes, den hundredårige Aloe, i anledning af et Exemplar, som forevises blomstrende her. København 1836.

Georg A. Sydown

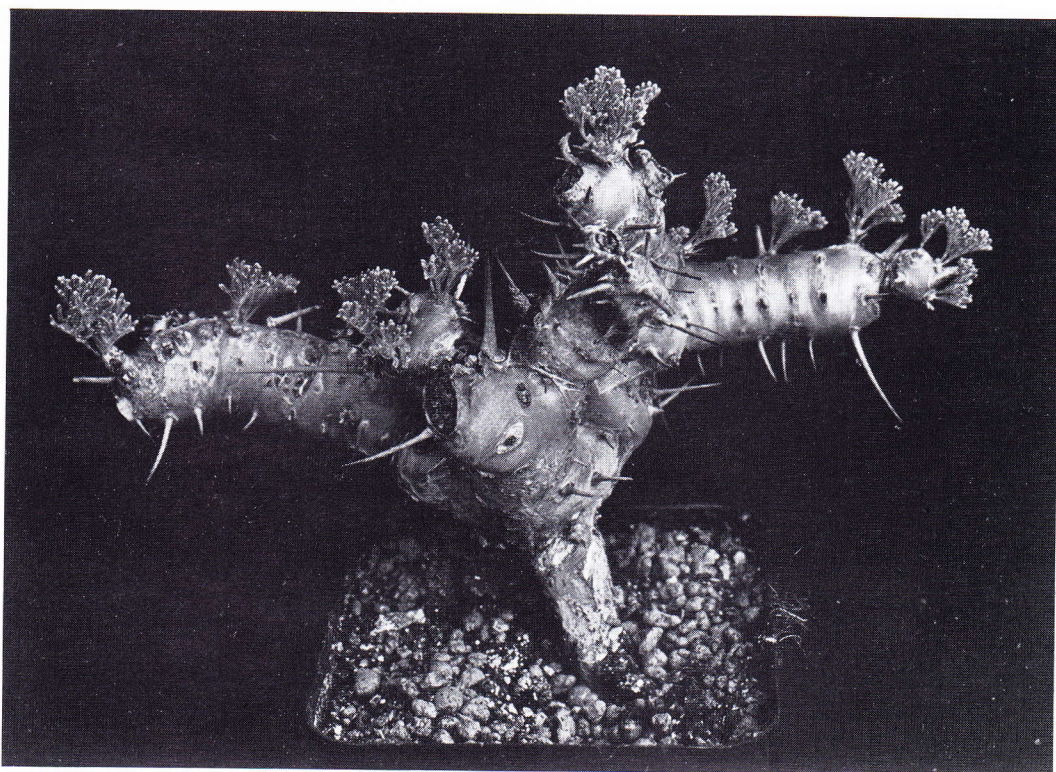
Homo semperludens II

Som det »vidende« menneske jeg er, måtte jeg belære min lille søn om, at jeg ikke var begyndt at skrive artikler om Ludo! Men bliver man nogensinde for gammel til at lege? (ludens) Og kunne man bare altid lege! Leg kan være årstidsbestemt. Leg med planter er årstidsbestemt. Det er så frygtelig fristende at ville have alt. Men også leg kræver alvor. Så som så mange gange før er vi nødt til at sætte os ind i hvilke krav den og den plante har. Billeder af *Sarcocaulon* kan få tænderne til at løbe i vand hos mange. Et opslag orienterer os om, at vi har med nære slægtninge til *Pelargonium* at gøre. De stammer næsten alle fra Sydafrika. De fleste bøger, der behandler sukkulenter alment, beretter stort set samstemmende, at de alle er vintervoksere! Skal man altså have glæde og især gensidig glæde af leg med *Sarcocaulon*, så må man gøre sig klart, at de skal have meget, rigtig meget lys om vinteren. Får de ikke det, så er resultatet næsten altid lang og tynd vækst. Dette skæmmer planterne så meget og gør dem samtidig svage, så at hverken menneske eller plante har nogen glæde deraf. *Sarcocaulon* er også et fint eksempel på, at man ikke skal tro på alt, hvad man læser. I mange år var mine resultater absolut ikke noget at skrive om. Jeg købte de første planter i 1978, tror jeg nok under et besøg hos Tom Jenkins. Ingen rødder - ingen blade. Altså ingen vand før til vinter. Så langt så godt. Min fejl dengang var formodentlig den, at jeg anbragte dem på øverste hylde i drivhuset tæt ved glasset. Planterne var importplanter i noget tør udgave. Dette sammen med placeringen gjorde dem endnu mere udtørrede. Den eneste overlevende fra det indkøb er en *Sarcocaulon* sp. *Pockenbank*. Den var åbenbart i så god konstitution, at den kunne overleve sådan en behandling. Belært af dette, og samtidig er det jo ikke forbudt at tænke sig om, så har jeg senere anbragt *Sarcocaulon*, der ikke er i vækst, halvskygget. Det var nu desværre ikke et udslag af forfatterens intelligens, der gjorde forandringen. Jeg havde problemer med *Conophytum*. De tørrede for meget ind i hviletiden. Et godt råd fra Terry Hewitt, Holly Gate, om at anbringe dem halvskygget gjorde underværker. Jeg overførte så behandlingen til *Sarcocaulon* og har ikke haft nævneværdige problemer med dem siden. Og dog. Når man køber en vare, så står der normalt en varedeklaration. Blot ikke ved bøger. Jeg har mere end en lumsk mistanke om, at visse forfattere ikke forfatter alt, hvad de skriver selv. En del *Sarcocaulon*

Sarcocaulon sp. *Pockenbank*. Foto: Hans Grønlund.

vokser og blomstrer fint hele sommeren. Planter købt hos Specks og andre i sommerhalvåret var i fuld vækst med både blade og blomster. Sådanne planter skal selvfølgelig vandes og holdes i vækst. Med andre ord, så tag det skrevne ord med et vist forbehold. Et godt råd imidlertid. Pot altid en nyindkøbt plante om, eller kontroller i det mindste rødderne, se efter skadedyr og -- rødder. En *Sarcocaulon* eller for den sags skyld en hvilken som helst plante, der er i vækst, men som af den ene eller anden grund ikke har rødder eller kun få, den skal vandes med yderste forsigtighed. Jeg har set Terry Hewitt vande! Det er en oplevelse. Han ligner nærmest en brandmand, der er ved at slukke en storbrand. Som han siger, så kan pelargonier drikke en masse vand, og da *Sarcocaulon* blot er en højsukkulenter udgave af *Pelargonium* med lidt anderledes blomst, så skal de også vandes som en *Pelargonium*. Dette råd har jeg ikke afprøvet, men *Sarcocaulon* med gode rødder og vækst sætter helt sikkert pris på vand. Formeringen skulle kunne lade sig gøre med stiklinger. Jeg har ikke prøvet - endnu. Frøformerings foreskrives, men mit eget held er lig nul. Frøet spirer dårligt, og frøplanterne dør for mig. Jeg har lavet lidt frø her i sommer, og jeg vil så prøve at så i september. Måske skal frøene først være i fase.

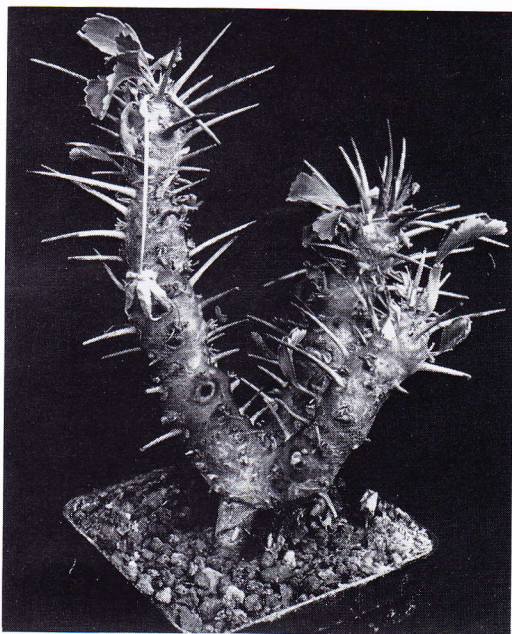
Sarcocaulon pattersonii. Foto: Hans Grønlund.

Dette vil sige, at enkelte planters frø skal hvile et stykke tid eller udsætte for en vis behandling før de vil spire. Alpeplanters frø skal tit have frost, før spiring kan forventes. Logikken: Spirede de med det samme, så skulle de klare en vinters farer i en meget lille størrelse. Vintervokseres frø spirer efter min erfaring bedst om efteråret. Logikken: Spirede de straks, skulle de gennem en lang, hed, tør sommer i en meget lille størrelse. Selvfølgelig kan alt sås om foråret, idet lysmæssigt er det jo så afgjort den bedste årstid. Lad imidlertid være med at smide potter med frø, der ikke er spirede væk, men giv dem en chance det påfølgende efterår.

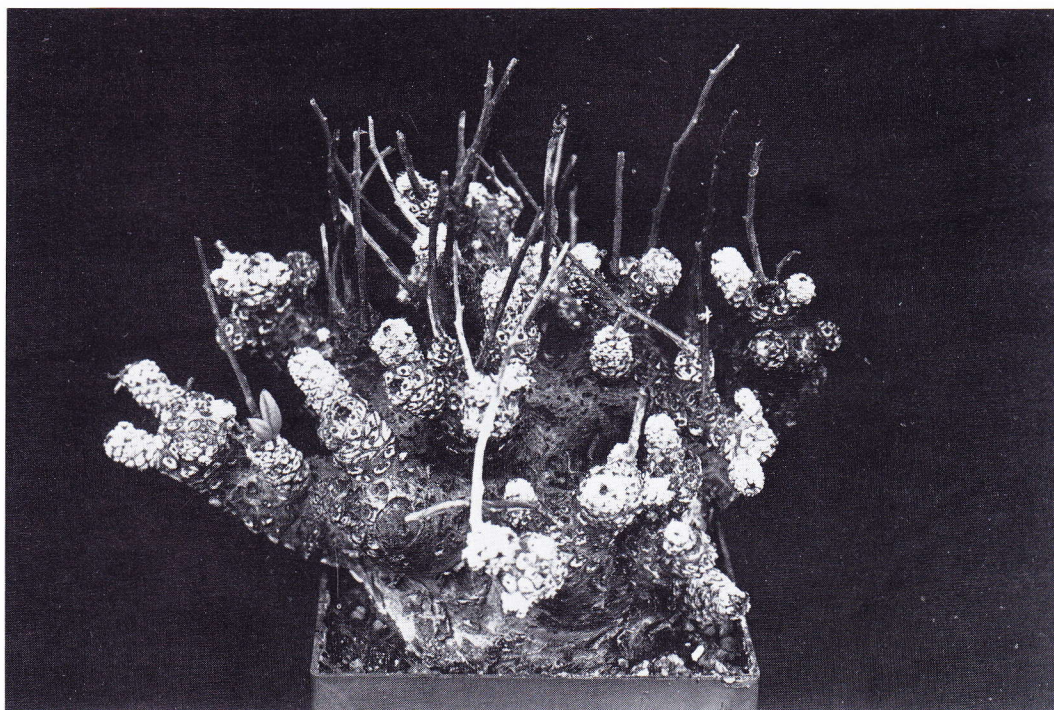
Selv opbevarer jeg frø af vintervoksere i køleskabet, de fylder ikke meget, frøet tørrer ikke ud, og så er det ganske opbyggeligt at se på, når man åbner køleskabsdøren for at se, hvad der skal købes ind.

Penge ud af lommen, men samtidig en lille forventningens glæde om at måske spirer *Sarcocaulon* netop nu i dette kommende efterår.

Mange botanikere opfører sig, som om Vorherre glemte at rådføre sig med dem, dengang han designede planter. Derfor skifter så mange planter både for- og efternavn i tide og utide. Et af de bedre eksempler på, at selv botanikere kan være søde, rare

Sarcocaulon crassicaule. Foto: Hans Grønlund.

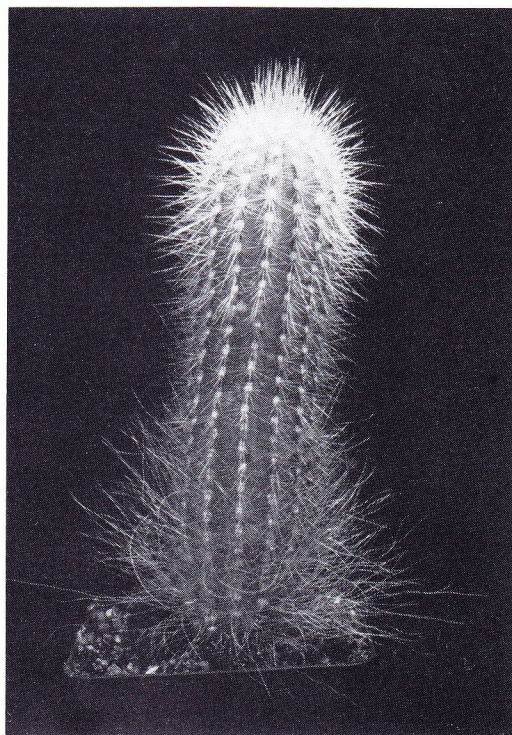
Tylecodon luteosquamata. Foto: Hans Grønlund.

Espositoa melanostele f. cristata. Foto: H. Broogh.

Espostoa lanata.

Pilosocereus (Pseudopilosocereus) estevesii.

forstandige mennesker er slægten *Cotyledon*. Det var engang en meget, meget stor uoverskuelig slægt af bogstavelig talt både skidt og kanel. Flere og flere grupper blev med rette skilt ud, således at der til sidst kun var to hovedgrupper tilbage. Ubotanisk set en »grønsagsgruppe« (*C. undulata, tomentosa etc.*) og en »højsukkulente gruppe« (*C. reticulata, paniculata etc.*). Den sidste gruppe skal nu hedde *Tylecodon*. Den opmærksomme læser har opdaget, at det blot er en omrokering af bogstaver fra *Cotyledon*. For samlere er det dog mere end bogstaver. Alle *Tylecodon* er højsukkulente langsomtvoksende gode samlerplanter. Og de er vintervoksere! Den her afbillede *T. luteosquamata* er med sorg at indrømme en importplante. Ak, ja. Men med et minimum af opmærksomhed så er det en nærmest udødelig legekammerat. Pasningen er umådelig simpel. På billedet er planten tydeligt i hvile. Stil den halvskygget og HELT tørt. Kig på den af og til. Nogen vil til og da mene, at den er kønnet i den tilstand! Sandt nok frembyder den grønlig brune og endda hvidlige plantekrop et flot syn. Arrene fra foregående blade giver den en helt speciel karakter. Som sagt, så kig på den af og til. En skønne dag i august/september så ser man små sartgrønne miniblade! Så er det frem i solen og frem med vandkanden. Men med måde. Først når bladene har en rimelig størrelse skal der mere vand til. Hverken *Sarcocaulon* eller *Tylecodon* er følsomme overfor lave temperaturer. Jeg holder dog de forstnævnte lidt varmere om vinteren. Ved en temperatur lidt over 10°C er der ingen problemer. Men de skal stå så lyst som overhovedet muligt. Eksperten og specialistens lod er om ikke kedsomhed så dog en vis ensidighed. Det er rart at have mange slags legetøj. Blot skal vi hele tiden huske at vores legetøj er levende og skal behandles med omhu og respekt.

Med tanke på, at det snart er tid for at planlægge, hvad vi skal så i 1989, så et lille forslag. Prøv at så *Espostoa*, f.eks. *E. lanata*. Lad være med at prikke de første par år. Efterhånden som planterne gror og fylder potten ud, så pletter man blot over i en potte nummeret større. I løbet af en 2-3 år har man en smuk lille gruppe. Interessant nok synes planterne på ingen måde at have noget imod at stå så tæt som her på billedet. Desværre har jeg ikke denne gruppe mere, idet jeg havde frost i drivhuset forrige vinter. Men det var ikke planternes skyld. Eller hvad med at prøve det samme med en af de brasilianske søjler, som nu er til at få i godt og alsidigt udvalg? *Pilosocereus (Pseudopilosocereus) estevesii* vil med sit friskgrønne senere mere blå plantelegeme og sine umådelig smukke gule torne være et smukt syn. Sådan en 5-6 småplanter i en potte! Netop de brasilianske søjler, der elsker varme, ville egne sig fortrinligt til vindueskarmen. Husk at der altid er gode chancer for variation, når man sår. Hvorfor ikke en *cristata*. Forrige år gav *Echinocereus delaetii* en *cristata* ud af 10 frø! Min chefarkitekt Hans Carlsen fik kun monstroser *cristata*-former ud af et brev frø af *Morawetzia doelziana*. Nuvel, det er jo nok undtagelser, men det er en del af legen.

Peter Brandt Pedersen

Pleje af bladkaktus!

Året starter ca. 1. november, der stiller vi planterne på deres vinteropholdssted, d.v.s. så lyst som muligt, enten i nord eller øst vindue ved en temperatur fra min. 5°C til max. 7°C for hybridernes vedkommende, de rene botaniske sorter, fra 10°C til 14°C.

De her anviste opbevaringssteder forudsætter at planterne holdes tørre, da det drejer sig om at standse al vækst.

Når vi når hen ca. først i april, vil planterne så småt begynde at sætte blomster. På dette tidspunkt kan man så begynde at sprøjte planterne med en forstøversprøjte, for at modvirke en for kraftig udtørring af bladene, da temperaturen jo samtidig er steget, efter at solen så småt er begyndt at få mere magt.

Det skal lige nævnes, at man ikke må flytte eller dreje planterne før 3-4 dage før blomsterne springer ud, hvis man gør det, vil de kaste blomsterne.

Nu til pleje og pasning. Fra de er flyttet ud, enten i drivhus, på overdækket terrasse eller i skyggen af store træer, 3 til 4 uger efter blomstring, skal de kun vandes sparsomt, indtil væksten i bladene er begyndt. Herefter vandes de normalt, de må ikke tørre ud i væksttiden. Det skal dog nævnes at jeg vander med alm. vandværksvand, tilsat 1 promille gødning, ved hver vanding.

Gødningen jeg bruger, er HORNUM MICRONÆRING, den til drivhusbrug, samt brug af bladgødning, i form af UREA, som er ren kvælstof. Der

bruges 2 gram pr. liter, den blandede UREA skal bruges samme dag, da den, hvis den står, vil omdannes til ammoniak.

UREA kan f.eks. bruges onsdag og lørdag.

Efter brug af disse gødninger, vil man med garanti kunne se planterne gro.

Når vi så når hen i september, skal vi begynde at tænke på at få planterne ind, inden frosten kommer. Så standses væksten ved at nedsætte vandingen gradvist, når det er gjort, er vi ved vort udgangspunkt, og der er gået et år.

Jordblanding til bladkaktus!

3 dele spagnum UDEN gødning, da der er kalk i det med gødning, og det kan bladkaktus ikke lide.

1 del kompostkværnet eller godt formuldede bøgeblade.

Udover dette tilsættes der LECA sten 3-10 mm eller kværnet bark fra fyr, IKKE gran, da der er harpiks i granbark.

Dette tilsættes efter skøn for at gøre jordblandingen luftig, vi må jo huske at bladkaktus er epifytter.

Denne jordblanding kan bruges til følgende planter: BLADKAKTUS, RHIPSALIS, SELENICEREUS, APOROKAKTUS.

venlig hilsen

*Tommy Struck, Tøpsvej 16
4900 Nakskov, tlf. 03 92 26 47*

Phyllocactus hybrid »GOLDEN DREAM«. Foto: L.P.R.

Til Den Gunstige Læser

I efteråret 1973 afholdt »Nordisk Kaktusselskab«, hvad der passende kan kaldes »reablerende generalforsamling« på Landbohøjskolen i København. Underregnede var med ved den lejlighed, hvor Kjeld Christiansen blev valgt til redaktør, hvorefter bladet genopstod i sin nuværende skikkelse i januar 1974. Hvis nogen dengang i 1973 havde fortalt mig, at jeg 15 år senere skulle komme til selv at overtage redaktørstolen, ville jeg nok have opslået en vantro latter over slige fantasier. Ikke des mindre sidder jeg altså nu i stolen (saksen?), og jeg kan i denne situation kun love at gøre mit bedste for at leve op til mine tre vellykkede forgængere. Men selv den bedste vilje rækker ikke langt uden opbakning, så altså, kære medlemmer og kolleger: BLADET ER JERES! Husk, at redaktørens opgave blot er at formidle det indkommende stof. Fat et skriveredskab og tag fat! Men

trøst jer med, at ligesom »enhver fugl må synge med sit næb«, så kan enhver roligt skrive med *sin* pen. I det at »formidle det indkommende stof« ligger jo nemlig netop, at det er redaktørens job at gøre indlæggene klar til tryk. Den form, hvori indlæggene modtages er mindre væsentlig, hvis bare indlæggene kommer.

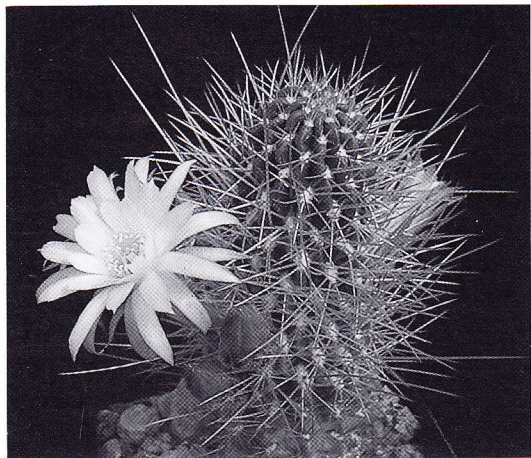
Husk også, at jeg bliver den første kvindelige redaktør! Jeg har en hel del at leve op til. Jeres hjælp og støtte er nødvendig.

Som et P.S. kan tilføjes, at Bjarne reducerer mine begyndervanskeligheder ved indtil videre fortsat i sin egenskab af sekretær at tage sig af »Meddelelser til Kaktus«. Alle indlæg til »Meddelelser« skal altså stadig sendes til Bjarne.

*Den meget nye redaktør,
Hanna E. Hansen*

KAKTUS-FRÖN!!!

Nu är det dags att skicka efter vår härliga kaktus-frölista med ca. 500 arter og varianter!

Här finner du rariteter som Ariocarpus, Blossfeldia, Discocactus, Epithelantha og Ortegocactus! Flertalet med lokalangivelse eller samlarnummer!

Många vackra arter från mina resor i Argentina (Lobivia, Rebutia, Parodia...)!

Fin sortering av vinterhårdiga Echinocereus, Escorbaria og Opuntia (-32°C)!

Bra grodbarhet, humana priser og snabb leverans!

Gamla kunder får listan automatiskt!

OBS! Nytt för i år - samtliga frön levereras i slagtålig kartong!

Tveka inte...beställ idag!

ESKILSTUNA CACTOPHILES

c/o Mats Nilsson

Torsvedsvägen 12

S-632 39 ESKILSTUNA

Sverige

EXOTICA

Europas største udvalg af »CAUDEXPANTER«:
Adenium, Euphorbia, Brachystelma, Trichocaulon,
Dioscorea, Adenia, Pachypodium, Othonna etc...

Og mange andre botaniske sjældenheder.
Ny liste udkommer i slutningen af Marts.

Ernst Specks, Am Kloster 8, D-5140 Erkelenz-Golkrath
Vest-tyskland, Telefon: 02431-73956

Åbningstider: April-September, hver lørdag fra kl. 9.00-16.00.
Oktober-December besøg kun efter aftale. Lukket Januar-marts.

carla wolters

VAN HORNEPLEIN 1
NL - 6019 BW WESSEM
TEL. 04756-3146

Grafiske kunstreproduktioner

- Den nyeste serie viser 4 Gymnocalycium-arter afbilledet samvit-tighedsfuldt nøjagtigt og rea-listisk som voksestedsmotiver i pennetegningsteknik. Reproduktionerne kan også købes gennem Indkøbscentralen.
- Format: 35×50 cm i fremragende kvalitet og kun trykt i et lille op-lag. Pris: 10,- HFL pr. stk. + 5,- HFL til porto (uanset ordrens størrelse). Krydset bankcheck vedlægges ordre.
- Yderst velegnet som gave eller præmie til kaktusvenner!

– næste gang De kommer til

KØBENHAVN

bør De i egen interesse besøge

Thorvald Petersen's Handelsgartneri **Jagtvej 74**

her finder De det største udvalg i
KAKTUS og SUKKULENTER i alle størrelser
Kaktusgødningen **SUKUROL** føres

Tidligere årgange af »KAKTUS«

Nedennævnte årgange af KAKTUS kan købes ved henvendelse til

CHRISTIAN LORENTSEN

Ærtevej 12, DK-8700 Horsens.

Betaling: Check eller på Giro nr. 834 29 11.

Årgang 5-8: 5 kr. pr. nr. Årgang 9-18: 10 kr. pr. nr. Følgende nr. er udsolgt: 5. årg. nr. 2, 9. årg., 13. årg., 14. årg. nr. 1.

Allerede før De når Hamborg, kan De finde vort kaktusgartneri

»Klein Mexiko«

Vi har et stort sortiment af interessante planter til Dem. De er velkommen til et besøg til enhver tid, - undtagen mandag! Grupper helst forudanmeldelse. - Ingen forsendelser. Ny vinterlukning: Fra jul til ca. midt i marts.

KAKTUSGARTNERI »KLEIN MEXIKO«

Wolfgang Schnelle

D-2067 Reinfeld/Holstein

(Vejen Reinfeld - Bad Segeberg)

HAR DE PRØVET AT DYRKE ORCHIDEER?

Er De interesseret?

Få et gratis prøvenr. af vort medlemsblad »Orchideen«, der kommer 10 gange årligt.

Kontingent kr. 125.

DANSK ORCHIDE KLUB

Tornskadevej 38

8210 Århus V.

INDKØBSCENTRALEN

Nordisk Kaktus Selskabs indkøbscentral skaffer pletter, gødning og andre ting, vi har brug for i vor hobby. Salg af N.K.S.-emblemer og N.K.S.-kuverter foregår også gennem indkøbscentralen. Henvendelse til:

IB HOLM

Kirkebækvej 52

DK-8800 Viborg

Tlf. (06) 61 18 05 - Giro 6600263

KAKTUS

5807

196

00

BJARNE KJEMPFF

STORDALSVEJ 4 LØVEL
8800 VIBORG

MÅ IKKE BØJES!

KAKTUS

Stort udvalg i froplanter og sjældne
importplanter samt mange
arter Sempervivum, Papyrus og
andre prydragræsser.

Bent Jørgensen

Vejlegårdsvej 99 – Vallensbæk
2620 Albertslund – Tlf. (02) 64 50 95
Plantelister udsendes ikke

Kaktusar!

1989 års lista med ca. 800 olika arter.
Specialitet: Astrophytum
- ett 30-tal olika sorter eller varianter.
Lista fås mot porto.

Svantes Kaktusodlingar

Järnbruksg. 7
S-662 03 Svanskog.
Sverige Tel. 0532/30473

DER KAKTEENLADEN

Jörg Köpper

Lockfinke 7 - D-5600 Wuppertal 1

Vi har et stort udvalg i artikler til vores hobby
og et stort udvalg af kaktusbøger - også
antikvariske. Skriv efter vores gratis post-
ordrekatalog og bogliste.

KARLHEINZ UHLIG

Frø - Kulturplanter - Import - Eksport
Lilienstr. 5 - Postbox 1107
D-7053 KERNEN i. R.

Astrophytum crassispinoides	DM	4-5
Echinocereus polyacanthus v. rosei		4
Escobaria runyonii		4-5
Gymnocalycium hybopleurum		4
- kozelskyanum		4
Rebutia albipilosa		7-12
- pulchella v. prolifera WR 597		4
Har De modtaget min frøliste 1989?		

WHITESTONE GARDENS LTD.

**Sutton-under Whitestonecliffe,
Thirsk, N. Yorks. YO7 2PZ, England**

Specialist i postordrer af kaktus og andre
sukkulenter, bøger, frø m.m. Send tre inter-
nationale svarkuponer (post) for vor fuldt
illustrerede 36 siders prisliste, som inde-
holder verdens mest omfattende bogliste.

Ing. H. van Donkelaar

**Lantje 1 a – Postbus 15
NL-4250 DA Werkendam – Holland**

Betydeligt udvidet sortiment i sukkulenter,
kaktus samt andre sjældne planter. Ny plan-
teliste sendes mod forudbetaling af 3.50 hfl.
Frøliste gratis.

Alle henvendelser kan ske på dansk!